

Helt usedvanlig

VANSKELIG FORVANDLING: Gregor Samsa våkner en morgen, og oppdager at han i løpet av natten er blitt forvandlet til et gigantisk insekt. Det blir vanskelig å takle for familien hans.

FOTO: NATIONALTHEATRET

IdaLou Larsen
TEATER

«Forvandlingen»

Nationaltheatret, Hovedscenen
Av: Franz Kafka
Dramatisert og bearbejdet av: David Farr og Gísli Örn Gardarsson
Oversatt av: Øyvind Berg
Regi: Gísli Örn Gardarsson
Scenografi: Börkur Jónsson
Musikk og sangtekster: Nick Cave/Warren Ellis
Med: Gísli Örn Gardarsson, Ingvar E. Sigurdsson, Gísken Armand, Ine Jansen og Christian Skolmen

Det er mange år siden jeg har opplevd et så magisk øyeblikk som i Vesturport Teaters norske utgave av «Forvandlingen».

ANMELDELSE

Det islandske Vesturport Teater mottok Den Europeiske Teaterprisen «New Realities» i St. Petersburg i fjor. Etter der å ha opplevd både «Forvandlingen» og teatrets løsslupne «Faust», skrev jeg i Klassekampen at «Vesturport Theatre er et levende bevis på at en kunstnerisk sammensveiset gruppe som deler lederens visjoner, kan skape mer sprelsk og levende scenekunst enn en trygt finansiert institusjon. Så er det bare å håpe at de blir invitert til Norge i nær framtid: Vesturport byr på samtidsteater det svinger av!» Det jeg ikke visste den gangen, var at Nationaltheatret allerede hadde inngått en avtale med Vesturport om å lage en samarbeidsversjon av nettopp Gísli Örn Gardarssons og David Farrs dramatisering av Kafkas novelle fra 1915, «Forvandlingen».

Oppsetningen hadde urpremiere i London, og har siden turnert med stor suksess over store deler av verden. Lørdag hadde forestillingen premiere på Nationaltheatrets hovedscene. Börkur Jónssons scenografi er uforandret. Gísli Örn Gardarsson har fremde-

les regien, og med et utrolig kommunikativt kroppsspråk spiller han også rollen som insektet Gregor.

Islandske Ingvar E. Sigurdsson er Gregors autoritære og bigotte far, mens Gísken Armand er den lett hysteriske moren. Som husets datter er Ine Jansen den eneste karakteren som

«Det er mange år siden sist jeg opplevde en så smertefull og intens erkjennelse som gjennom 'Forvandlingen's gripende og magiske sluttbilde»

gjennomgår en utvikling, mens Christian Skolmen spiller stykkets øvrige mannspersoner.

«Forvandlingen» er en teateropplevelse utenom det vanlige. Fordi jeg denne gangen slapp å følge handlingen gjennom halvgod teksting, men opplevde alt direkte og umiddelbart, slik teater skal oppleves, ble faktisk denne versjonen enda sterkere enn den jeg så i St. Petersburg.

I «Forvandlingen» våkner Gregor Samsa en morgen, og

oppdager at han i løpet av natten er blitt forvandlet til et gigantisk insekt. Hans selvtilfredse far vil ikke ha noe mer med sønnen å gjøre mer, mens den dumme moren nok føler en slags plikt til å ta seg av ham, men ikke tåler å være i nærheten av ham. Selv om søsteren Grete grøsser av avsky bare ved

synet av ham, forsøker hun en stund å vise ham litt omsorg, men snart orker ikke hun heller mer. Selv om Gregor fremdeles forstår hva folk sier, skjønner ingen et fnugg av lydene han får fram, og snart er han fullstendig utstøtt og avvist. En effektiv og realistisk skildring av hvordan familie og samfunn behandler den som er anderledes.

Når til og med søsteren gir uttrykk for at hun vil bli kvitt ham, bestemmer Gregor seg for å forsvinne, og befri

familien for sitt nærvær. Men han er for svak, han mislykkes og dør. Til farens, morens og søsters uendelige lettelse.

I programmet til «Forvandlingen» sier Gísli Örn Gardarsson at han ikke «lager teater for å forandre verden, men for å skape de magiske øyeblikkene». Det har han lykket med. Det er mange år siden sist jeg opplevde en så smertefull og intens erkjennelse som gjennom «Forvandlingen's gripende og magiske sluttbilde: Familien jubler av glede over endelig å kunne leve fritt igjen, mens den døde kroppen til Gregor ligger på et bord under dem.

Med et sjokk opplever jeg at mens jeg på den ene siden absolutt forstår familiens lettelse, er jeg samtidig grepet til tårer over hvordan vi behandler menneskene som ikke oppfyller våre forventninger, men velger å være annerledes. Et stort teaterøyeblikk som også griper gjennom sin desperate humor.

IdaLou Larsen
kultur@klassekampen.no